ס: רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

מעשה לבינה קעביד. ואף כשמיה נמי שרי פי׳ רשב״ם ז״ל עובד כוכבים המהדק מגרופות של גיגית מלא יין כדי שיתחכנו סדקין שבאו בה מלמעלה למטה אין זה כמחבק חבית מבוקעת מזומנת ליפול חליה אילך וחליה אילך וכשהוא מחבקה מחבר כל היין זה לזה אבל גיגית יין במקומו עומד ע״י הדוקו הראשון וסדק קטן יש שם והוא מהדקו וכן בחביות של עץ שלנו אבל דבר זה אסור להיות עובד כוכבים מוחב נעורת או מטלית בסדק ובחבור השוליים לסתום מפני שנוגע ביין עכ״ל ור״י היה אומר דמותר להיות העובד כוכבים מוחב נעורת סביב השוליים במקום שמתחברין אל דופני החבית ומשם היין זב ויוצא כי הנעורת שמוחב אינו כנגד יין שבפנים לפי שראשי השוליים מפסיקין שמחוברין בחריצין שבדופני החבית סביב ואפי׳ באמצע מיבור השוליים נותן בו העובד כוכבים הנעורת ובלבד שלא יהא שם חלל וריבוי שמואל אומר דאם יש חבית שמטיפה דרך שוליים יכול העובדי כוכבים להדוק שם נעורת בסדקין דהוי כמו לפותייה ומעשה לבינה אבל אם הוא שותת הרבה יש ליחבר כי אז נוגע העובד כוכבים ביין ומיהו אם אינו נוגע ביד אלא בסכין כיון שאינו מתכוין רק לסתום ולא ליגע ביין הוי ליה מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ע״י ד״ח (ו) ושרי לפירוש ר״ת וטוב שיעשה הישראל המטלית או הנעורת עד שיסתם קצת והעובד כוכבים יהדקנו בהיתר כר״ת שכתבתי למעלה(מ): **בעיא** הדחה ובעיא ניגוב. כתבם הזכיר הדחה דכל ניגוב צריך שיתן מים תחלה אלא לפי שהיה רוצה לומר ואי לא בהדחה סגי נקט הדחה כתב רשב״ם ומיהו אגן לא עבדינן ניגוב (ז) בגתיות של עובדי כוכבים אלא הדחה בעלמא ושמכינן ארוחות שבפרק אחרון (לקמן דף עד: ד״ה דרש) דלא בעיא ניגוב: **אי** איבא טופח להטפיה. תימה היכא דליכא טופח ע״מ להטפיה אי חשיב יין לגבי ניסוך א״כ הדחה וניגוב בעי ואי לאו יין הוא הדחה נמי לא ליבעי ופרשב״ם דפשיטא דיין הוא ושייך בו ניסוך אבל מ״מ הוא אינו מבוי לאותו הבלוע בתוך הגת דהכי אמרי׳ לקמן (י) טופח ס״[שלא] ע״מ להטפיה ליכא למיתש משום איסור בלוע: **דיקא** נמי דקתני בו׳ והלה כותב לו התקבלתי. שעתה אין לו כלום על היין אע״פ שיש לו מלוה (כ) מוב דמי היין מותר פ״ה כאן אם יש (שם) מפתח או חותם ביד ישראל וכן פר״ת וקשיא דא״כ מאי רלוה היא לכאן שאני התם דיש מפתח או חותם ביד ישראל אבל הכא שעומד בצד הבור בלא מפתח וחותם שמא יש לאסור וי״ל שסברת התלמוד כך כי היכי דברשות העובד כוכבים כי יש מפתח וחותם חשוב יינו של ישראל כשהעובד כוכבים מניחו להוציאו כך ברשותו של ישראל אף בלא מפתח וחותם מיקרי יינו של ישראל כיון שאין לו מלוה על היין אע״פ שהישראל חייב לו מעות: **כל** שבוב טמא כו׳. (כ)כל עיקרו של כלל זה לא בא אלא להתיר זריקה שהרי זב המסיט יין נטמא או אם נושאו על כתפו אפי׳ בכלי חרסים טמא ובעובד כוכבים היסט מותר כדאמרינן גבי זיקא כיון מליאה כיון חסירה שרי וגם אם ישב על החבית לא מנסכו וכזב טמא וכן כלל כל שבוב טהור לאו דוקא שהרי (ס)קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור ואילו בעובד כוכבים עושה יין נסך וכן הלכה שאם זרק חגן או כל דבר ליין ואפילו בכוונה שהוא מותר כשמיה כן הורה ר׳ יוסף טוב עלם וכתב הרב רבי משה מקולי דה״ה שאם זרק לתוכו מיס שלא בכוונת מזיגה שיהא מותר כשמיה:

התם

דאיפקעה לאורכה אידרי ההוא עובד כוכבים חבקה אשרייה רפרם בר פפא ואי תימא רב הונא בריה דרב יהושע לזבוני לעובדי כוכבים וה״מ דפקעה לאורכה אבל לפותייה באפילו בשתיה שרי מ״ט מעשה לבינה קעביד ההוא עובד כוכבים דאשתכח דהוה קאי במעצרתא אמר רב אשי באי איכא טופח להטפיה בעי הדחה ובעי ניגוב ואי לא בהדחה בעלמא סגי ליה: **מתני׳** דעובד כוכבים שנמצא עומד בצד הבור של יין אם יש לו מלוה עליו אסור אין לו מלוה עליו מותר נפל לבור ועלה המדדו בקנה התיז את הצרעה בקנה או שהיה מטפיח ע״פ חבית מרותחת בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר ור״ש מתיר נטל את החבית וזרקה (ה) בחמתו לבור זה היה מעשה והכשירו: **גמ׳** אמר שמואל והא שיש לו מלוה על אותו יין אמר רב אשי מתני׳ נמי דיקא דתנן המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואין מניחו עד שיתן לו מעותיו זה היה מעשה בבית שאן ואסרו טעמא דאין מניחו הא מניחו שרי ש״מ מלוה על אותו יין בעינן ש״מ: נפל לבור ועלה: אמר רב פפא לא שנו אלא שעלה מת אבל עלה חי אסור מ״ט אמר רב פפא דדמי עליה ביום אידם: מדדו בקנה כל אלו היה מעשה ואמרו ימכר ור״ש מתיר: אמר רב אדא בר אהבה ינוחו לו לר״ש ברכות על ראשו כשהוא מתיר מתיר אפילו בשתיה וכשהוא אוסר אוסר אפילו בהנאה א״ר חייא בריה דאבא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי הלכה כר״ש איבא דאמרי אמר רב חסדא אמר לי אבא בר חנן הכי אמר זעירי הלכה כר״ש ואין הלכה כר״ש: נטל חבית וזרקה [בחמתו] לבור זה היה מעשה [והכשירו]: אמר רב אשי כל שבוב טמא בעובד כוכבים עושה יין נסך כל שבוב טהור בעובד כוכבים אינו עושה יין נסך איתיביה רב הונא לרב אשי נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור זה היה מעשה בבית שאן והכשירו בחמתו אין שלא בחמתו לא

נסכיה בעלייתו ואסור בהנאה: ומסקנא דמילתא מסיק תלמודא **ואין הלכה כר״ש: כל שבוב טמא** (ו). לא חייבי רב אשי בהיסט כלל אלא במגע ולא אמא לאשמעינן אלא זרק בעובד כוכבים דלא אסר וה״ק כל מגע שבוב טמא כגון בחבורין בין בידו בין בקנה שאם העובד כוכבים זב והיין (ו)כלי או אדם מטמא בזב אף היין נעשה בכך יין נסך כגון אדם הנוגע בזב בין שנגע בו הזב ממש בין בקנה טמא אף היין שנגע בו עובד כוכבים בין בידו בין בקנה נעשה יין נסך. וליכא למימר דרב אשי אהיסטו של זב נמי קאי דאמר רב אשי לעיל (עמוד ב) זיקא בין מליאה בין חסירה שרי ודכוותה בהיסט של זב טמא: **אלא בחמתו לא.** אלמא זרק העובד כוכבים עשה יין נסך ואילו זב שזרק חפץ בכלי לא טימא: דקאזיל

התם

דאיפקעה לאורכה. כשהיא יושבת זקופה נסדקה מלמעלה למטה ובקש חליה ליפול אילך וחליה ליפול אילך: **חבקה.** בין זרועותיו ומיבבה עד שהכאיבו כלי: **לזבוני לעובדי כוכבים.** דהא לא שכיח. ואפילו שקיבל החלאין זו לזו והוי טוגע ביין ע״י חלאי החבית לא הוי כטוגע בקנה דהתם משכיח בקנה אבל הכא ליכא שכיחו מידי: **אכל לפותייה.** הואיל (ב) ואין נבלות זה מזה שהרי חליה העליון יושב על התחתון אלא שיוצא מעט מעט והעובד כוכבים הכנידן זו לזו ולא הוי טוגע ודחק יין החבית: **אלא מעשה לבינה.** כעלמא קא עביד כלבינה הנתונה ע״פ החבית ומכבידתה: **דהוה קאי במעצרתא.** דישראל ולא היה לו יין אלא משקה טופח עליהן: **ניגוב.** אפר ומים ואפר כדמפרש לקמן בהשוכר (דף עב.): **מתני׳ אם יש לו עליו מלוה.** על ישראל אסור לפי שלא ירא ליגע דסבר מי אמר לי מידי אמינא ליה תניהו לי בחוזי: **נפל.** העובד כוכבים בבור מלא יין אע״פ דנגיעה ממש (ג) הואיל ושלא בכוונה הואי: **מדדו בקנה.** אע״ג דנתכוין הואיל ולדבר אחר נתכוין והא נגיעה לאו ממש היא אלא ע״י הקנה: **או שהיה מטפיח כו׳: המרותחת.** שהיתה מתחלת ומעלה רתיחות וטיפח בידו ממש על הרתיחות אין דרך ניסוך בכך ומותר בהנאה: **זה היה מעשה והכשירוהו.** אף כשמיה: **גמ׳ על אותו יין.** שעשה לו ישראל את היין הזה אפותיקי לגבות הימנו דהשתא סמכה דעתיה ונגע ולא מירתת אבל לא היתה לו מלוה על אותו יין אע״פ שיש לו מלוה על בעליו מותר כשמיה דמירתת ולא נגע: **המטהר יינו של עובד כוכבים.** ישראל שדרך ענבים של עובד כוכבים בהיתר כדי למכרו לישראל ואין נותן מעות לעובד כוכבים עד שימכרנו לאחר זמן ונותן ברשותו של עובד כוכבים: **והלה כותב לו התקבלתי.** אם כותב לו העובד כוכבים התקבלתי ממך מעות כלומר הריני כאילו קבלתי מעות שאיני מעכב בידך להוציא יין מרשותי בכל עת שתרצה: **מותר.** (ד) אם יש מפתח או חותם ביד ישראל: **זה היה מעשה בכיס שלן ואסרו.** דכיון דיש לו מלוה על אותו יין מאי דבעי עביד אבל מלוה שאינה על אותו יין כמי שאין לו עליו (ה) דמי דקתני רישא הלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר והא הכא דיש לו מלוה דמי היין עליו וקתני דכיון דלאו על אותו יין הוא מותר: **דדמי עליה כיום אידם.** ואזיל ומודה על שגיגל ומסתמא

מסורת הש״ס

(מ) [לעיל מ.], כ) [עי׳ תו״ט], ג) [נ״ל בכיס שלן והכשירו כ״פ בכרס״ם], ד) [לקמן סח.], ה) [נכרסות נב. וש״נ], ו) [נר״ מ״ם בפר׳ ה׳ דכינה], ז) [וכלי. יומ״ן], ח) רש״ל, ט) [נדה מג.].

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה כל וכו׳ כל עיקרו. כעין זה כתוס׳ כ״ק דף ח ע״ב ד״ה כל:

הגהות הב״ח

(מ) במשנה חוקה (בתחלתו) תוי״ט נ״ב ס״ל נ״ב ליה: (ב) רש״י ד״ה אכל לפותייה הואיל ואינן נבלות זו מזו וכו׳ הכנידן זו לו ודחקה יין החבית לא הוי טוגע אלא מעשה לבינה כנ״ל והד״ל: (ג) ד״ה נפל וכו׳ ממש הוא הואיל: (ד) ד״ה מותר אם יש מפתח או חותם. נ״ב אע״ג דרש״י נופיה פי׳ אמתיתין דהמטהר יינו כו׳ נתכתב לו התקבלתי ואפילו אין מפתח וחותם ביד ישראל שרי ולפי זה היה סיפא פירושא דרישא ומכתבו חתום׳ בתחלת הדיבור המתחיל המטהר יינו מ״מ ס״ל לרש״י דסיפא מיירי בתרתי מילי ולגדלין היכא דמונח בבית הפתוח לרה״ר כדקתני רישא ואפי׳ אין מפתח וחותם ונאין פתוח לרה״ר לא שרי אלא במפתח וחותם: (ה) ד״ה זה היה וכו׳ עליו חוב דמי: (ו) ד״ה כל שבוב טמא בעובד כוכבים עושה יין נסך לא מיירי רב אסי וכו׳ אלא דריקה בעובד כוכבים וכו׳ כדו׳ כין בקנה בגון שאם נגע הזב בכלי או באדם מטמא כזב אי נמי כגון אדם הנוגע בזב כין שנגע בזב ממש וכו׳ ומי קאי דהאמר רב אסי כל״ל ותיבות אף היין נעשה בכך יין נסך נמחק: (ז) תוס׳ ד״ה מעשה וכו׳ ע״י ד״ח דשרי לפירוש ר״ת. נ״ב ע״ל כדף ט נסוף ד״ה ה״נ כדוכ: (ח) בסה״ד שכתבתי למעלה. נ״ב כדף זה ד״ה זיקא: (ט) ד״ה כעיל וכו׳ ניגוב אף בגתיות וכו׳ שבפרק אחרון. נ״ב ע״ש בפרש״י דף עה בד״ה מדיקן נמיס: (י) ד״ה לו׳ חוכא וכו׳ אמרינן לקמן אי ליבא טופח ע״מ להטפיה: (כ) ד״ה דיקא וכו׳ אע״פ שיש לו מלוה דמי היין עליו מותר כנ״ל ותיבת חוב נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com